

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninge", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninge*, udg. af Johnny Kondrup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 10. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297898560/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninge

kun have gledet bort over en Sjæl, som Herr Panthakaks – ufrugtbar, uvrirksom og ufølt maatte den være om den var muelig. – En lykkelig Nar, en rig Epicuræer, en æred Hykkere, et mægtigt Uhyre, som skulde retskaffen bandes først, hindrede ham meer end engang i at tænke paa det fortvivlede Spring – Dyden med alle sine Yndigheder, alle sine fortryllende Skjønheder vilde have befordret det, da han – – – men det er Tid, at vore Læsere blive noget nærmere bekendte med Herr Panthakak –

Herr Panthakak var mueligt af saa god en Familie, som nogen i Landet. – Han havde unegtelig ligesaamange Forfædre, som den ædeligste i Riget; og maaskee ligesaa velfortjente og ligesaa store Mænd iblant dem – Men om han og havde været af Fyrsteligt Blod, saa var der dog en vis ulykkelig Omstændighed, som gjorde ham det reent unyttigt. – Med et Ord, hans Moder var den eneste, som han vidste at navngive, af alle sine Paarørende. – Da det, som man veed, egentlig er Blækket og ikke Blodet der adler, saa kunde vores Panthakak naturligvis ikke gjøre nogen Fordring paa de Elskværdigheder, de Fuldkommenheder, de Fortjenester, som vi bliver fødte med, naar vi fødes af store Folk; da han ikke engang kunde gotgjøre skriftlig, hvem der med rette burde have baaret Navn af hans Fader – Og hvorledes skriftlig? – Hans Moder selv havde aldrig vildet eller aldrig kundet give ham nogen Oplysning i denne Sag. Al det, som han ved nogle af hendes Naboersker siden fik opdaget, var – – – – – at hans Moder var – – – en from, andægtig, stræng Kone – – Jomfrue eller Enke, gift eller ugift havde de i lang Tid ikke kundet komme efter – men at hun saae temmelig got ud, saaledes, som Folk seer fleest – at der gik mange Mandspersoner ud og ind hos hende, som alle kaldte hende Søster – at, endskjønt de ikke var de Folk, der bekymrede sig om, hvad andre tog sig for, dette Søsterskab dog i Begyndelsen var faldet dem noget mistænkeligt; men at alle disse Brødre var af et saa alvorligt, saa sygeligt, saa nedslaaet Udseende, at de ikke selv vidste, hvad de skulde sige derom – at endelig Himmelen – eller som Herr Panthakak i sin Misfornøjelse pleyede at udtrykke sig – Fanden havde ført en Broder igjennem F*** – Byen, hvor hun dengang opholdt sig – at denne Broder, der ventelig var den yngste af dem alle, var høj, vel ved Magt, af en frisk Færve, og trods sin store Paryk, sine sorte Klæder sine Halv-Ermer og sine dybe Suk, et andet Menneske saa ligt, at han, som han selv tilstod, ofte skammede sig derved – at

han imidlertid, saalænge som han blev der i Byen, var meget andægtig, og i sær aldrig forsemt nogen af sin Søsters Bede-Timer – Videre fortalte de, at hun kort efter denne Broders Bortreyse, havde faaet Brev, som hun sagde, fra sin Mand, med Begjæring ufortøved, at komme til ham i Holland – Ved denne Leylighed havde de først faaet at vide, at hun var gift – – Efter to Aars Forløb var hun uformodentlig kommet tilbage, med sin lille Christian i Skjædet – just vores Herr Panthakak – Hun var i dyb Sorg, som hun bar til sin Død – følgelig maatte hun vel være blevet Enke. – Efter den Tid opoffrede hun sig reent til Brødrenes Beste, og skyede meer end nogentid før al Omgang med de andre, som hun kaldte Verdens Børn; men om man og, for got Naboeskabs Skyld, engang imellem saagot som paatvang sig hende; saa kunde man dog ikke faae hende til at tale om andet, end om Tidernes Fordærvelse og de forestaaende Lande-Plager – Naar man uskyldig viis bragte hendes Mand paa Tale, saa fordreyede hun Øynene, sukkede dybt og svarede med et Sprog af Bibelen – Nogle var gaaet saa vit, at de havde spurgt hende, om han ikke heed Kùchlein; thi saaledes skrev hun sig, men de havde aldrig faaet andet Svar, end enten at hun Dag og Nat vilde bede for dem at de alle maatte blive rette Kùchleins; eller at hun havde gjort et helligt Løfte aldrig at nævne sin Mands rette Navn, for om mueligt, at glemme, at hun engang havde været saa kjødelig – – at gifte sig – Hun begyndte da i Almindelighed at fortælle, at hun dengang var meget ung og vild – – et sandt Verdens Barn – at det dog var skeet imod hendes Villie – men naar man nu tænkte, at hun vilde fortælle alting, var hun, førend man saae sig for, mit inde i Verdens Ugudelighed, og de sidste Tider. – De havde staaet mange Straffe-Prædikener ud, for at stille deres Nysgjerrighed tilfreds, men alt forgjæves – og hun døde, førend man kunde blive klog paa hende – Det var alt hvad disse gode Matroner kunde sige vores Panthakak for vist om hans Herkomst – De lagde med en betænkelig Mine til, at han vel maatte have en Fader; – og at man maatte haabe det beste – siden Madame Kùchlein aldrig kunde taale at see et uægte Barn, uden at besvime; og naar hun af en Hændelse blev vaer at et ungt Fruentimmer kyste et MandFolk; truede hun aldrig med mindre Straf end med Marschlandenes Oversvømmelse – Vor Panthakaks, dengang Christian Kùchleins Moder, havde som sagt ikke fundet for got, at give ham meer Oplysning i denne Sag, end de andre; og da han nogle Gange havde igjentaaget det næs-